

УКРАЇНА – ЄВРОСОЮЗ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОВІДНОСИН

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю узагальнення та наукового обґрунтування окремих аспектів геостратегічної політики України, місця Української держави у сучасних загальносвітових процесах з метою винесення уроків і окреслення подальших завдань державотворення в Україні та виокремлення проблемних питань і особливостей сучасного стану взаємовідносин України з Європейським Союзом.

У роботі досліджено стан, проблеми та перспективи реалізації євроінтеграційних прагнень України. Системно розглянуто основні зовнішні і внутрішні чинники формування засад євроінтеграційної політики України.

Ключові слова: *геополітика, геополітична стратегія, глобалізація, євроінтеграція, Європейський Союз, сталий розвиток, ініціатива «Східне партнерство».*

Серед актуальних проблем розвитку Української держави питання формування геополітичної стратегії є одним з найбільш складних і неоднозначних. Із проголошенням незалежності України в 1991 році стало цілком зрозумілим, що п'ята за населенням та перша за територією на європейському континенті Українська держава є одним із ключових елементів політичної, військової, економічної, наукової та культурної співпраці Європи. Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, головуєчих в ЄС, у своєму листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України.

На сьогоднішній день євроінтеграція є головним та незмінним зовнішньополітичним пріоритетом України.

Саме тому **актуальність теми дослідження** визначається, насамперед, необхідністю узагальнення окремих аспектів багаторічного досвіду формування та здійснення зовнішньої політики України, її місця у сучасних загальносвітових процесах, наукового обґрунтування засад зовнішньої політики країни, яке повинно мати на меті винесення уроків і окреслення подальших завдань державотворення в Україні та виокремлення проблемних питань і особливостей сучасного стану взаємовідносин України з Європейським Союзом.

Мета роботи полягає у дослідженні основних закономірностей, тенденцій і перспектив сучасної геополітичної стратегії України і визначенні на цій основі проблем та перспектив реалізації євроінтеграційних прагнень Української держави. Поставлена мета обумовила необхідність вирішення низки взаємопов'язаних *завдань*:

- визначити основні зовнішні і внутрішні чинники формування засад геополітичної стратегії України;
- визначити коло проблем, пов'язаних з реалізацією євроінтеграційних прагнень України;
- виділити актуальні аспекти реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави з урахуванням її ролі і місця у сучасному геополітичному просторі.

Цілком зрозуміло, що вступ України до ЄС буде довготривалим, багатоетапним та віддаленим у часі процесом, проте висвітлення цієї теми вже сьогодні займає чільне місце в дослідженнях науковців, журналістів та політиків. Водночас оцінки у висвітленні теми відрізняються, що пояснюється політичними та ідеологічними розбіжностями.

Важливе значення у дослідженні даної теми має *джерельна база*, котру складають законодавчі та нормативні акти України з основних питань зовнішньої

і внутрішньої політики, в яких відображені положення геостратегії держави (Декларація про державний суверенітет України [2], Конституція України [10], Послання Президента України Верховній Раді України „Європейський вибір” [7], Послання Президента України Віктора Януковича до українського народу від 3 червня 2010 року [15] та інші).

Проблематика формування зовнішньополітичних пріоритетів України знаходиться у центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців-геополітиків. Особливої ваги набувають роботи таких вчених як А.С. Гальчинський, С.Д. Василенко, М.В. Михальченко, А.С. Філіпенко та інші.

Зокрема, у монографії С.Д. Василенко „Європейський вибір України” (2003 р.) [1] розглядається геополітика, яка в умовах розбудови незалежної України набуває важливого теоретичного і практичного значення, аналізуються процеси, що стосуються європейського вибору Української держави. Досліджуються проблеми розвитку загальноєвропейського політичного процесу, формування європейського вектору української геополітики, інтеграції України в європейські структури.

М.В. Михальченко у своїй праці „Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи” (2004р.) [11] розглядає загальні проблеми пізнання сучасних суспільств у світлі системно-цивілізаційної методології. Україна представлена як новий потужний гравець в Європі, доля якого ще визначається об’єктивними і суб’єктивними факторами світового і внутрішнього розвитку. Історія і сучасність, політика, економіка, ідеологія, людський потенціал, регіональний фактор – ці та інші детермінанти цивілізаційного становлення і розвитку України проаналізовані в аспекті оцінки місця і ролі нашої держави в сучасному світопорядку.

З-поміж найвагоміших фундаментальних публікацій щодо геополітичних змін на Європейському континенті та їх наслідків для української держави і

її стосунків із центральноевропейськими країнами – новими членами ЄС і НАТО, які побачили світ протягом останніх років в Україні, слід виділити працю А.С. Гальчинського „Україна – на перехресті геополітичних інтересів” (2002 р.) [4] та роботу міжнародного колективу експертів „Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами” (2004 р.) [16]. Однак той факт, що ці роботи були підготовлені в перехідний період реального інтегрування центральноевропейських держав до ЄС (2002-2004 рр.), не дозволив їх авторам ґрунтовно узагальнити причини і наслідки впливу розширення європейської спільноти та вступу країн регіону до ЄС на взаємовідносини з Україною та її геополітичну стратегію.

У колективній праці „Міжнародні інтеграційні процеси сучасності” (2004 р.) [12] А.С. Філіпенко та ін. висвітлюють парадигми сучасних інтеграційних процесів, розкривають історичний процес становлення глобальних форм економічного розвитку, виокремлюють основні форми та суперечності інтеграції.

Роботи названих вчених-геополітиків зробили значний внесок у дослідження проблематики місця України у сучасному геополітичному просторі. Вони окреслили основну суть таких досліджень – принцип залежності усього інтеграційного процесу від структурно-функціональних змін у світовій економіці, викликаних процесами глобалізації, які не залишили осторонь і Україну.

Виклад основного матеріалу. Період формування євроінтеграційної стратегії припадає на 2002-2004 роки. У цей період, який був відзначений суперечливими тенденціями, європейський вектор зовнішньої політики України поступово перетворювався на пріоритетний, а курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію – на ключову стратегічну ідею розвитку українського суспільства замість утопічних уявлень про швидке входження України в Європу. У процесі реалізації

національних інтересів України відбувався не лише розвиток співробітництва з європейськими країнами на міждержавному двосторонньому рівні, а й поглиблювалися відносини з загальноєвропейськими інтеграційними структурами.

Проте Україну спіткала достатня кількість проблем на шляху до євроінтеграції. Оцінюючи тодішню ситуацію в Україні та навколо неї, слід констатувати, що загальмувався процес євроінтеграції, ускладнилися стосунки з Парламентською Асамблеєю Ради Європи, Європейським Союзом, Сполученими Штатами Америки, НАТО, світовими фінансовими інституціями. Скоротилися або майже припинилися контакти на вищому рівні з лідерами провідних західних країн (на тлі активізації стосунків із Росією), послабилося стратегічне партнерство з Польщею, значно зріс тиск на Україну, зокрема на її зовнішню політику. Наприклад, Західна Європа відмовилася від літака АН-70 як базової машини для своєї транспортної авіації, у кількох західноєвропейських країнах тривали антидемпінгові процеси проти українських товарів, на ринках ЄС Україна продовжувала мати дискримінаційний статус, припинилося фінансування з боку МВФ, відчутно жорстокішою стала позиція Росії у питанні постачання та транспортування енергоносіїв територією України тощо [3; с. 24-25].

Усе це свідчило про вичерпання можливостей здійснення зовнішньої політики України, яка демонструвала тенденцію, спрямовану не стільки на перспективу, скільки на вирішення поточних питань [9; с.13-14].

Унаслідок цього, а також – непослідовності у заявах і зовнішньополітичних діях керівництва України в поєднанні з відомими скандалами, корупцією, пануванням криміналу, переслідуванням свободи слова й опозиції помітно погіршився міжнародний імідж країни, до нас почали ставитися з меншою довірою й повагою.

Зовнішня політика України стала фактично заручницею кризових внутрішньополітичних процесів.

Незважаючи на те, що євроінтеграційна стратегія була ключовим зовнішньополітичним пріоритетом України, потрібно визнати, що існуючій стратегії євроінтеграції бракувало регіональної вкоріненості, не враховувалися регіональні особливості та потенціал регіонів у питаннях співробітництва України та ЄС.

Процес формування євроінтеграційної політики включав у себе три основні стратегічні лінії щодо реалізації євроінтеграційної стратегії. Перша з них спрямована на самостійність. Згідно з цим підходом, Україні доцільно зазнавати якомога меншого впливу як із Заходу, так і зі Сходу. У системі геополітичного та воєнно-політичного виміру така поведінка мала б ґрунтуватися на постійному нейтралітеті та позаблоковості. У такому випадку потрібно розуміти, що в Європу потрібно йти з конкурентоспроможною економікою та консолідованою політичною нацією. Для досягнення цієї мети Україні потрібно прикласти чимало зусиль і вирішити низку поставлених завдань.

Іншим варіантом орієнтаційних устремлінь були суто прозахідні уподобання [8; с.167]. Прихильники цієї точки зору спираються на ті часи, коли українські землі були органічною складовою європейського простору (тобто Заходу). Обравши шлях західної орієнтації, Україна має намір погодити свої перспективи відповідно до історичної традиції й об'єктивної логіки розвитку глобалізаційних процесів, що відбуваються в Європі та й світі в цілому.

І, нарешті, третій орієнтаційний напрям обстоюють прихильники більш тісного блокування з Росією, тобто зі Сходом. Найголовніші аргументи цього підходу – століття сусідського і спільного життя України й Росії; явні ознаки спорідненості в соціально-економічному розвитку тощо. Логічний наслідок цієї тактики – ймовірна конфедеративна єдність з Росією у політичному та господарсько-культурному сенсі.

Найбільш підступною є ідея „У Європу разом з Росією” [17; с.34-35]. У нас принципово різні стратегічні цілі. Росія є великою європейською державою, яка вже сьогодні займає досить вагоме місце у європейській спільноті. У майбутньому Росія прагне посилити цю роль, зміцнивши свій вплив у Європі. Україна ж прагне до євроінтеграції з метою входження до європейського простору. Проте, якщо Україна дотримуватиметься виключно східної орієнтації, вона свідомо обере відставання від передових у соціально-економічному плані держав.

Таким чином, політикум нашої держави, на жаль, впродовж багатьох років ще остаточно не обрав єдиний шлях до євроінтеграції. Незважаючи на це, наміри України щодо набуття у майбутньому повноправного членства у цій організації мають достатньо вагомі передумови. Це є процес, що передбачає не лише нашу, а й зворотню зацікавленість. ЄС такою ж мірою зацікавлений у цивілізованій демократичній Україні, як і Україна в ЄС. У перспективі така взаємна зацікавленість зростатиме.

Пріоритетом України у сфері зовнішньої політики залишається реалізація розробленої й сформульованої протягом 1994-2009 років державної стратегії європейської інтеграції. Ця стратегія базується на усвідомленні українцями реального місця держави в системі міжнародних відносин, є ключовим засобом втілення у життя фундаментальних національних інтересів і вирішення завдань реформування економічної та політичної системи. Сьогодні виникає потреба приведення українських євроінтеграційних планів у відповідність з новими реаліями. За нинішніх умов і обставин вступ України до ЄС міг би призвести до ситуації так званої „шокової терапії”, яка мала місце у низці постсоціалістичних країн під час трансформаційних перетворень. З огляду на це занепокоєння української сторони викликає не

факт відсутності України серед наступних кандидатів на вступ до ЄС, а відсутність від останнього чіткої відповіді на запитання про можливість вступу до єдиної Європи.

На зміст очікуваного від Євросоюзу „сигналу” у відповідь на активізацію українських євроінтеграційних прагнень й їх концентрації навколо питання про перспективи „єврочленства” впливають процеси всередині ЄС та шанси успішної реалізації української євроінтеграційної політики, а також внутрішньополітична ситуація в Україні. Для отримання позитивного результату потрібно проаналізувати актуальні проблеми нашої інтеграційної стратегії в контексті основних аспектів сучасного розвитку Євросоюзу та його держав-членів, включаючи ситуацію після приєднання до ЄС нових країн, та визначити низку завдань, виконання яких стало б результатом успішного приєднання України до європейської спільноти [3; с.67-68].

Завданням номер один для української сторони слід вважати узгодження своїх поглядів з поглядами європейських партнерів. Це узгодження необхідне як щодо розуміння головних завдань двосторонньої співпраці на наступний період та інструментів їх реалізації, так і щодо вірогідних термінів досягнення Україною відповідності „Копенгагенським критеріям”.

У двосторонніх відносинах Україна очікує від ЄС впровадження преференцій у рамках Генеральної системи преференцій ЄС, що знизить б імпорتنі тарифи на українські товари та дозволить б вітчизняним підприємствам повною мірою скористатися перевагами, що надає вступ до ЄС держав Центрально-Східноєвропейського регіону.

Системним ризиком подальшого зближення України з ЄС є не тільки неготовність української економіки до успішної ринкової конкуренції, а й незавершеність процесу внутрішньополітичної консолідації. Вступ до Європейського Союзу як кінцева мета реалізації

євроінтеграційної стратегії може бути забезпечений лише за рахунок фундаментальних внутрішніх перетворень.

Принципово важливим напрямом таких перетворень є послідовна демократизація суспільства, забезпечення свободи слова та розбудова громадянського суспільства. Відродження притаманних українському народу духовних цінностей, подолання ідеологічних стереотипів, браку національної гідності, комплексу меншовартості, самоствердження українців як європейської нації через відтворення національної ідентичності обґрунтовано визнаються не менш суттєвими, ніж темпи економічного зростання, чинниками входження до демократичної спільноти європейських народів. Реалізація принципу конструктивної інтеграції потребує активної державотворчої політики також і в цих напрямках. У цьому контексті поглиблення співпраці України з ЄС після його розширення слід розглядати як визначальний фактор вирішення зазначених завдань [5].

Важливим чинником процесу євроінтеграційної стратегії України стала участь у новій зовнішньополітичній ініціативі ЄС „Східне партнерство”. Цей проект був презентований міністром закордонних справ Польщі за участі Швеції в травні 2009 року. Він був покликаний окреслити нову політику ЄС щодо країн Східної Європи. „Східне партнерство” стало новим виміром регіональної співпраці, що передбачає поліпшення зв'язків між сусідами-учасниками, а саме між Україною, Молдовою, Азербайджаном, Грузією та Вірменією [17; с.3].

„Східне партнерство” дає можливість підняти ці відносини на новий рівень і сформулювати набагато амбіційніший порядок денний. Більш того, воно повинно визнати європейські ідентичність та прагнення східних країн-партнерів, у тому числі й України, і прискорити демократичні і ринкові реформи, поглибити діалог між країнами-партнерами і ЄС та між ними самими на міждержавному і громадському рівнях [17; с.2-3].

Країни-учасниці, до яких належить і наша держава, повинні максимально використати можливості, задекларовані в „Східному партнерстві”, для імплементації власних євроінтеграційних амбіцій, що ставить перед ними низку питань стосовно ефективності використання нового формату для посилення процесів європейської інтеграції країн-партнерів, стосунків між ними та з ЄС.

У цьому сенсі перед Україною стоїть кілька важливих завдань, які потребують реалізації:

- своєчасне корегування пріоритетів і концепції політики України в регіоні Центрально-Східної Європи як складової частини євроінтеграційного напрямку української зовнішньої політики;
- визначення та погодження з європейськими державами спільних політичних, економічних та інших національно-державних інтересів України на міжнародній арені;
- вдосконалення механізму координації спільних кроків України і європейських держав на регіональному і загальноєвропейському рівні;
- практичне застосування Україною досвіду інших європейських держав.

Не менш важливим чинником здійснення євроінтеграційної стратегії України є збереження досягнутого рівня й подальше поглиблення співробітництва з державами Центральної та Східної Європи. У даному випадку важливе місце займають відносини України з Російською Федерацією. Як вважає А.С. Гальчинський, „наші відносини з ЄС матимуть реальну перспективу лише в одному випадку стабільності українсько-російських відносин” [4; с.262-263]. Україна має стати зоною зближення, а не відсторонення Європи від Росії. Ми не повинні відмежовуватися від Росії і в такому складному питанні, як демократизація пострадянського простору. Тобто потрібно утриматися

від його поділу за принципом „свій – чужий”. Україні потрібно ще надзвичайно багато зробити, щоб досягти стандартів такого суспільства, яке базується, окрім усього, на розвиненій економіці та добробуті людей. Тож грати у лідерство у питаннях демократії нам ще зарано. Не протиставлення одне одному, а осмислена співпраця з Росією у цій сфері може виявитися достатньо продуктивною [4; с.343] .

Ще один важливий аспект, на який звернув увагу український учений Дергачов О.П.: „За кілька років, коли Україна, можливо, знайде вагомі аргументи для обговорення перспектив свого членства, Союз буде значно іншою організацією. І концентруватись ця новизна буде в тому, що у разі вступу делегувати доведеться набагато більшу частку суверенітету, а інші держави очікуватимуть від претендента набагато більшої політичної надійності і ментально-психологічної сумісності, які тільки й здатні викликати необхідну довіру” [6; с.70-78]. Інакше кажучи, із поглибленням процесу європейської інтеграції ускладнюються завдання євроінтеграційної політики України, набувають все нового змісту та потребують все більших ресурсів. Як і сам розвиток європейської інтеграції, що завжди мав динамічний характер, має проводитися й євроінтеграційна політика. У перспективі можна очікувати, що й вимоги Євросоюзу до держав-кандидатів дещо ускладняться та диверсифікуються відповідно до реалій ЄС. На сьогодні досить важко реально спрогнозувати терміни вступу України до ЄС, однак все-таки слід визнати, що інтенсифікація євроінтеграційної політики України у розумних межах має сенс і відповідає інтересам нашої держави.

Також значущим є й суб'єктивний чинник – чи бажатимуть члени Євросоюзу вважати ту чи іншу державу реальним кандидатом, а потім й повноправним членом ЄС, навіть при тому, що Євросоюз проводить політику розширення. Так, зокрема, вже відбувалося під час формування списку кандидатів перед великою

хвилиною розширення Євросоюзу на Схід. Як зазначають самі європейські вчені, „весь цей процес мав надзвичайно політизований характер. Під час формулювання оцінок виникли певні суперечки як у межах самої Комісії, так і серед урядів держав-членів: північні держави-члени ЄС підтримували кандидатуру Естонії, а Австрія підтримувала Словенію” [8; с.153]. Тому Україні слід теж ураховувати необхідність пошуку прихильників її приєднання до Євросоюзу всередині самого утворення. Це теж є завданням євроінтеграційної політики поряд з виконанням копенгагенських критеріїв ЄС.

Тому при аналізі стану, проблем та перспектив розвитку взаємовідносин України та ЄС необхідно враховувати наступне:

- при формуванні та реалізації євроінтеграційної політики України майже не було враховано внутрішню логіку розширення Євросоюзу, оскільки її проведення почалося, коли ЄС уже визначився із своєю політикою розширення та приблизно із кандидатами;
- кардинальне розширення Євросоюзу, вступ до нього багатьох європейських держав ще більше загострює питання про успішність євроінтеграційної політики України, вимагає від неї ще більш рішучих кроків у цьому напрямі;
- найбільш помітною рисою політики ЄС щодо України на даному етапі є її „тасизація”, тобто надання допомоги і співробітництво переважно по лінії програм „TACIS” і „TEMPUS”;
- однією з причин дистанціювання ЄС від України є опозиція подальшому розширенню на Схід з боку таких країн як Португалія, Греція, певною мірою Іспанія та Італія, які висловлюють побоювання, що Україна претендуватиме на частку допомоги з бюджету ЄС по лінії Регіонального та Структурного фондів. В політичному плані

проти подальшого розширення ЄС на Схід виступають Франція, Бельгія, Італія, оскільки таке розширення об'єктивно посилює позиції ФРН;

➤ в ЄС недостатньо відомо про Україну, її існуючі і потенційні виробничі, науково-технічні, інтелектуальні можливості [8; с.105-110];

➤ Україна є занадто великою державою за масштабами, і відповідно, завданнями, які перед нею стоять, для вступу в сьогоденній або навіть в завтрашній ЄС. Євросоюз просто нездатний абсорбувати країну таких масштабів. Крім цього, Україна є занадто важливим геополітичним фактором для всіх центрів світової політики (США, Росія, ЄС) і має занадто велике стратегічне значення, щоб просто „увійти” до якогось з них – цьому будуть протидіяти інші світові центри. У хорошому розумінні слова Україна приречена реалізувати свою багатовекторну відповідальність у світовій політиці. Завдання полягає у визначенні курсу „золотої середини” [12; с.17], який найбільшою мірою відповідав би стратегічним національним інтересам України.

Знаковим у поглибленні відносин з ЄС на сучасному етапі було те, що перший закордонний візит новообраний Президент України Віктор Янукович здійснив 1 березня 2010 року до Брюсселя, де провів низку зустрічей на найвищому рівні. За результатами переговорів з керівниками головних інституцій Євросоюзу він озвучив офіційні позиції правлячої політичної сили держави в контексті подальших відносин Україна-ЄС. Підсумовуючи цей візит, можна відмітити, зокрема, перспективи посилення діалогу щодо надання безвізового режиму для українських громадян, укладення угоди про асоціацію Україна – ЄС та угоди про зону вільної торгівлі, виділення (за певних умов) макроекономічної допомоги

для України, а також готовність Євросоюзу долучитися до реформ в нашій державі. Взамін ЄС висунув стандартні вимоги – привести до ладу законодавство у певних сферах (зокрема, у газовій галузі), оздоровити сектор економіки та енергетики, а також бути спроможними реалізовувати реформи.

Слід відмітити, що у травні 2010 року Єврокомісія оприлюднила низку документів, які підбивають підсумки Європейської політики сусідства за останні п'ять років (2004 – 2009 рр.). Серед них окремо був представлений і звіт про хід виконання Європейської політики сусідства в Україні, який за своїми часовими рамками охопив 2009-й та частково початок 2010 року.

Як позитивний момент у звіті одразу відзначається: Київ і Брюссель упродовж минулого року активно вели переговори щодо підготовки Угоди про Асоціацію. Для Києва укладання цієї Угоди важливе передусім тому, що саме цей тип документів використовується для підготовки майбутнього вступу країн до Євросоюзу. Хоча, з іншого боку, прямого правового зв'язку між асоціативними відносинами та підготовкою до членства немає.

Важливим є також факт, що для ефективного планування, розробки та введення в дію положень Угоди в червні 2009 року сторони започаткували новий інструмент – Порядок денний асоціації Україна – ЄС [14]. Він замінив План дій Україна-ЄС [13], який був інструментом реалізації одного з основних принципів Європейської політики сусідства – диференційованого підходу в діалозі з кожною країною-сусідом Євросоюзу. Тобто він об'єднував усі заходи в рамках двосторонніх відносин з метою чіткого визначення основних цілей стратегічної політики та критеріїв оцінки прогресу, досягнутого країною впродовж кількох років.

Новий Порядок денний асоціації (ПДА), фактично, перебрав на себе функції попереднього Плану, але тепер уже має визначену кінцеву мету – імплементацію пріоритетів майбутньої Угоди про асоціацію між Україною і ЄС. На практиці ж документ визначив якісно

нову динаміку відносин між Україною і ЄС на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції.

Серед інструментів, які Європейський Союз залучатиме задля допомоги Україні в імплементації цілей та пріоритетів, указаних у ПДА, зокрема, вказуються такі: обмін технічними експертними оцінками і рекомендаціями, найкращими практиками та ноу-хау; обмін інформацією; підтримка у розбудові та посиленні інституційної спроможності; також передбачається можливість залучення консультативної допомоги в процесі наближення законодавства до законодавства ЄС і започаткування секторальних діалогів в окремих секторах.

Крім того, для імплементації Порядку денного асоціації також можуть бути залучені інструменти «Східного партнерства». У разі необхідності, Європейська Комісія також заохочуватиме міжнародних, урядових, ділових та громадських партнерів до реалізації цілей та пріоритетів ПДА, а також сприятиме їм у реалізації цих завдань.

Підсумовуючи, варто зауважити, що як керівництво України, так і високі представники ЄС дедалі частіше висловлюють сподівання та іноді упевненість, що процес переговорів в контексті Угоди про Асоціацію завершиться в короткій перспективі – вже упродовж нинішнього року. Втім обидві сторони визнають, що цей процес обіцяє бути непростим. Однак, навіть якщо Угода буде підписана в 2010 році, необхідний ще час для процедури ратифікації. Тож, у кращому випадку, формального набуття чинності Угоди слід очікувати не раніше 2012 року.

Отже, якщо процес європейської інтеграції і надалі успішно розвиватиметься, долаючи труднощі і перешкоди, то для свого логічного і природного завершення вона має охопити дійсно всі країни Європи. Зрозуміло, що, зважаючи на економічне відставання України та ще малий досвід демократичного функціонування відкритої політичної системи, даний процес буде довготривалим і

поступовим. Однак стратегічна мета тим і відрізняється від тактичної, що передбачає довготермінову перспективу. Європейський напрямок є, як відомо, пріоритетним в нашій зовнішній політиці. Саме в інтересах України домагатися більшої інтеграції до європейських структур, оскільки саме тут знаходиться передова технологія і більш прогресивні економічні відносини.

Список використаних джерел

1. Василенко С.Д. Європейський вибір України: Монографія / С.Д. Василенко. – О.: Видавінформ ОНМА, 2003. – 212 с.
2. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. // Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. 2-е вид., змінене і доп. Упорядник І. О. Кресіна. Відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – 208 с.
3. Гальчинський А.С. Помаранчева революція і Нова влада. – К: Либідь, 2005. – 368 с.
4. Гальчинський А.С. Україна – на перехресті геополітичних інтересів. – К.: Знання України, 2002. – 360 с.
5. Гальчинський А.С. У Європу – через політику самоствердження / „День”, №101. – 12 червня 2004.
6. Дергачов О. П. Розширення ЄС і нові параметри європейського курсу України // Розширення ЄС: Аналітичний щоквартальник. – 2003. – №1. – 125 с.
7. Європейський вибір: Послання Президента України до Верховної Ради України. 2002 р. – К.: Преса України, 2002. – 96 с.
8. Європейський Союз: Консолідовані договори. –К.: Port Royal, 1999. – 206 с.
9. Калина М.С. Євроінтеграційна політика України в контексті розширення Європейського Союзу // Політичні та правові аспекти державного управління. – К., 2006. – с. 34-35.

10. Конституція України: Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-IV від 08.12.2004 р. – К.: Велес, 2006. – 48 с.

11. Михальченко М.В. Україна як нова історична реальність: Запасний гравець Європи. – Дрогобич: Відродження, 2004. – 488 с.

12. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: Монографія / А.С. Філіпенко (кер. авт. колект.), В.С. Будкін, М.А. Дудченко та ін. – К.: Знання України, 2004. – 304 с.

13. План дій “Україна – Європейський Союз” Європейська політика сусідства Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_693

14. Порядок денний асоціації Україна – ЄС // Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243281941&cat_id=223345338&ctime=1266423569791

15. Послання Президента України Віктора Януковича до українського народу 03 червня 2010 р. // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2010/06/3/5106277/>

16. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами. – К.: К.І.С., 2004. – 360 с.

17. Сівець М. Східне партнерство – час покаже// Щоденна всеукраїнська газета. – №93, четвер, 29 травня 2008.

18. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф.М.Рудича. – К.: МАУП, 2002. – 438 с.

N. Gomonaj. Ukraine and the European Union: modern condition and perspectives of relations.

The topicality of the research is defined by the necessity of generalization and scientific argumentation of some aspects of geopolitical strategy of Ukraine, the role of Ukrainian state in modern

global processes to realize some lessons and to outline future issues of state governing in Ukraine, and to pick out problems and special features of modern status of mutual relations Ukraine and European Union.

In the article there were studied the status, problems and prospects of realization Ukraine's eurointegration course. There were studied the main foreign and internal factors of forming the principles of Ukraine's eurointegration policy.

Keywords: *geopolitics, geopolitical strategy, globalization, eurointegration, the European Union, constant development, Eastern Partnership.*

Н. Гомонай. Украина-Евросоюз: нынешнее состояние и перспективы взаимоотношений.

Актуальность исследования определяется необходимостью обобщения и научного обоснования отдельных аспектов геостратегической политики Украины, места Украинского государства в современных мировых процессах с целью извлечения уроков и определения дальнейших заданий государственного строительства в Украине, а также выделения проблемных вопросов и особенностей современного состояния взаимоотношений Украины с Европейским Союзом.

В работе исследованы проблемы и перспективы реализации евроинтеграционных устремлений Украины. Системно рассмотрены основные внешние и внутренние факторы формирования принципов евроинтеграционной политики Украины.

Ключевые слова: *геополитика, геополитическая стратегия, глобализация, евроинтеграция, Европейский Союз, стабильное развитие, восточное партнёрство.*